

FRANZ KAFKA

Bir Köpeğin Araştırmaları

ÇEVİRİ: TEVFIK TURAN

*Düşünecek olursam –ki
bunu yapmaya zamanım,
isteğim ve yeteneğim var–
köpeklik zaten şaşılalı
bir durum. Hiçbir yaratık biz
köpekler kadar uzak yerlere
dağılmış olarak yaşamaz,
hiçbirinde sınıfları,
türleri, uğraşları
bakımından hiç mi hiç
toparlanamayacak
kadar fark bulunmaz.*

– 3. BASKI

FRANZ KAFKA
BİR KÖPEĞİN
ARAŞTIRMALARI

Can Modern
Kısa Modern / 8

Bir Köpeğin Araştırmaları, Franz Kafka
Forschungen eines Hundes

Bu kitaptaki öyküler ilk kez 1946 yılında S. Fischer Verlag tarafından yayımlanmıştır.

Bu baskıda kaynak alınan kitap: Fischer, 2001.

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2019

3. basım: Ocak 2023, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Almanca aslından çeviren: Tevfik Turan

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Melis Ofilas

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.

Akçaburgaz Mah.137.Sokak No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-4161-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

FRANZ KAFKA
BİR KÖPEĞİN
ARAŞTIRMALARI

Öykü

Almanca aslından çeviren: Tefvik Turan

Franz Kafka'nın

Can Yayınları'ndaki diğerk kitapları:

Dönüşüm, 1986

Dava, 1999

Amerika, 2006

Ceza Kolonisinde, 2007

Babaya Mektup, 2008

Bir Kavganın Tasviri, 2009

Milena'ya Mektuplar, 2009

FRANZ KAFKA, 1883'te Prag'da doğdu. Kafka'nın ailesiyle olan ilişkisi, Yahudi asıllı oluşu, içinde yaşadığı toplum ve siyasal ortam, çevresine yabancılaşmasını kolaylaştırdı. 1906'da hukuk doktorasını tamamlayan Kafka'nın ilk yapıtları *Bir Kavganın Tasviri* ve *Taşrada Düşün Hazırlıkları*, 1912'den önce yayımlandı. 1912'den başlayarak *Dönüşüm*, *Amerika*, *Dava* adlı başyapıtları birbirini izledi. *Ceza Kolonisinde* adlı öyküsü –suç sorununu işlemesi açısından– *Dava* ile ilişkiliydi. Vereme yakalanan Kafka, 1924'te Viyana yakınlarındaki Kierling Sanatoryumu'nda öldü ve Prag'da toprağa verildi. *Şato* adlı son romanı yarım kalan Kafka, yapıtlarında çağımız insanının korkularını, yalnızlığını, kendi kendine yabancılaşmasını ve çevresiyle iletişimsizliğini dile getirdi. Kafka, tüm yapıtlarının yakılmasını vasiyet etmiş olsa da, dostu Max Brod bu isteğini yerine getirmedi ve onun eserini 20. yüzyıl edebiyat tarihine kazandırdı.

TEVFİK TURAN, 1954'te İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde Alman Dili ve Edebiyatı, Sanat Tarihi ve Pedagoji okudu. 1981'den bu yana Hamburg Üniversitesi Türkoloji Kürsüsü'nde Türkçe okutmanlığı yapıyor. Yabancılar için bir Türkçe kitabı (*Langenscheidts Praktisches Lehrbuch Türkisch*), iki sözlük çalışması (*Langenscheidt*) var. Patrick Süskind'in *Güvercin*, *Herr Sommer'in Öyküsü* ve *Kontrbas* adlı yapıtlarının yanı sıra Sten Nadolny'nin *Yavaşlığın Keşfi*, Walter Benjamin'in *Tek Yol* ve *Berlin'de Çocukluk*, Peter Handke'nin *Kalecinin Penaltı Anındaki Endişesi* ve *Solak Kadın*, Ernst Jandl'in *Daha İyisi Saksofon*, Cees Noteboom'un *İşte Şu Hikâye* adlı kitaplarını dilimize kazandırdı.

İçindekiler

Bir Köpeğin Araştırmaları	11
Akbaba.....	63
Köy Öğretmeni	65
Bir Melez	85
Akademi İçin Bir Rapor	89

BİR KÖPEĞİN ARAŞTIRMALARI

Hayatım nasıl değişti ve nasıl da değişmedi aslında! şimdi eskileri dũşündüğümde ve henüz köpeklerin ortasında yaşadığım, onları dertlendiren her şeyi paylaştığım, köpekler arasında bir köpek olduğum zamanları hatırladığımda, daha yakından bakınca gene de anlıyorum ki, bu işte ta eskiden beri yolunda olmayan bir şey, bir kırık vardı, en saygıdeğer halk törenlerinin orta yerinde üstüme hafif bir rahatsızlıktır çökerdi, hatta bazen içli dışlı olduğum kimselelerin arasında bile, hayır, bazen değil, gayet sık, sevdiğim bir köpek kardeşime sadece bakmak bile, sadece bakmak, bir şekilde yeni olduğunu görmek beni şaşırtır, ürkütür, çaresiz bırakır, hatta yeise sürüklerdi. Kendimi bir ölçüde yatıştırmaya çalışırdım, bunu itiraf ettiğim dostlar bana yardım ederlerdi, gene daha sakin zamanlar gelirdi – gerçi o sürprizlerin eksik olmadığı ama daha dengeli bir ruh haliyle

karşılandıkları, hayatın gidişine daha bir dengelilikle eklendikleri, belki üzüntü verdikleri, yordukları ama onun dışında beni gerçi biraz soğuk, çekingen, ürkek, hesapçı, ama gene de bütün olarak bakıldığında doğru dürüst bir köpek olarak bıraktıkları zamanlar. Zaten o dinlendirici aralar olmasaydı, şimdi eriştiğim bu yüksek yaşa nasıl varırdım, nasıl ederdim de gençliğimin dehşetli taraflarını gözümün önüne getirmemi ve yaşlılığın dehşetli taraflarına katlanmamı sağlayan o sükûna ulaşabilir, nasıl ederdim de, itiraf edeyim ki talihsiz olan, veya, daha dikkatli bir ifade kullanayım, pek talihli olmayan tabiatımdan sonuçlar çıkarıp neredeyse tamamen bunlara uyan bir şekilde yaşamayı becerirdim. Köşeme çekilmiş, yalnız, sadece ümitsiz; ama benim için olmasa olmayacak küçük araştırmalarımla uğraşır halde, işte böyle yaşıyorum, fakat bu arada halkıma uzaktan genel bakışımı kaybetmedim, sık sık haberler süzülüp geliyor bana kadar, ben de şurada burada kendimden haber veriyorum. Bana saygıyla davranıyorlar, yaşayış tarzımı anlamıyorlar; ama beni bu yüzden ayıplamıyorlar ve şurada burada uzaktan koşup geçtiklerini gördüğüm genç köpekler bile, çocukluklarını belli belirsiz olsun pek hatırlayamadığım yeni bir kuşak, bana saygılı selamlarını esirgemiyor.

Şurası gözden kaçırılmamalı ki, apaçık ortada olan acayıplıklarime rağmen, gene de tamamen yozlaşmış değilim. Zaten, düşünecek olursam –ki bunu yapmaya zamanım, isteğim ve yeteneğim var– köpeklik zaten çok şaşılabilir bir durum. Biz köpeklerden başka birçok türde yaratık var etrafta, zavallı, değeri düşük, dilsiz, sadece belli haykırış-

larla kısıtlı varlıklar, biz köpeklerden birçoğu onları ince-ler, onlara isimler verir, yardım etmeye çalışır, onları eğit-meye, inceltmeye çalışır vesaire. Ben onlara karşı, eğer beni rahatsız etmeye filan kalkmıyorlarsa, kayıtsız kalırım, hepsini birbirine karıştırırım, gözüm üstlerinden ötelere kayar. Fakat bir şey var ki, gözümden kaçamayacak kadar çarpıcı bir şeydir: onların biz köpeklerle karşılaştırıldıkları-nda ne kadar az el ele verdikleri, ne kadar yabancı ve dil-siz ve belli bir düşmanlık içinde birbirlerinin yanından ge-çip gittikleri, onları birbirlerine nasıl sadece en bayağı çı-karlarının biraz, dıştan bağlayabildiği ve bu çıkardan bile sık sık nasıl nefretin ve kavganın doğduğu. Oysa biz kö-pekler! Herhalde denebilir ki, biz hepimiz düpedüz tek bir sürü içinde yaşamaktayız, zaman boyunca ortaya çıkan sa-yısız ve derine inen farklardan ötürü ne kadar ayrılacak da, hepimiz. Hepimiz bir sürü! Her şey bizi birbirimize yanaş-tırır ve hiçbir şey tanımayız bu yanaşmayı engelleyecek, bütün kanunlarımız ve kurumlarımız, bunlardan hâlâ bil-diğim birkaçı ve unuttuğum birçoğu, tatmaya yeteneğimi-zin olduğu en büyük mutluluğa, sıcacık beraberliğe duydu-ğumuz hasretten kaynaklanır. Ama işte bunun karşı örne-ği. Hiçbir yaratık bildiğim kadarıyla biz köpekler kadar uzak yerlere dağılmış olarak yaşamaz, hiçbirinde sınıfları, türleri, uğraşları bakımından o kadar, hiç mi hiç toparlana-mayacak kadar çok fark bulunmaz. Biz, ki el ele vermek is-teriz, -ve her zaman da, her şeye rağmen başarırız bunu, coşturucu anlarda- tam da biz oluruz birbirimizden ayrı yaşayan, acayip ve çoğu zaman yanı başımızdaki köpeğin bile aklının ermediği mesleklerde, köpeklerin olmayan,

evet, hatta onlara karşı işleyen kurallara sıkı sıkı bağlanarak. Ne güç işlerdir bunlar, iyisi mi hiç uğraşılmayan işler –bu tutumu da anlarım, kendi tutumumdan daha iyi anlarım–; ama gene de, hepten kendimi kaptırdığım işlerdir. Niçin ötekiler gibi yapmıyorum, halkımla birlik beraberlik içinde yaşıyorum da birliği ne bozuyorsa onu ses çıkarmadan kabulleniyorum, büyük hesaptaki küçük hata olarak ihmal ediyorum ve yüzüm daima mutluluk içinde birleştirilene dönük olarak yaşıyorum, bizi halk çemberinden çekip koparana –ki elbet her seferinde karşı konulmaz bir ayartıdır– dönük olarak değil.

Gençliğimde olmuş bir şeyi hatırlıyorum, o zamanlar herhalde, herkesin çocuk olarak yaşadığı o mesut, açıklanamaz heyecanlardan birinin içindeydim, henüz iyice genç bir köpektim, her şey hoşuma gidiyordu, her şeyin benimle bir bağı vardı; etrafımda, önderi ben olduğum, benim sesi mi vermemi bekleyen büyük şeylerin, ben uğurlarında yürürmez, bedenimi oraya buraya atmazsam yattıkları yerde kalacak şeylerin gelişmekte olduğuna inanıyordum, eh, çocukların yıllar geçtikçe uçup giden hayalleri. Fakat o zamanlar kuvvetliydim, ben tamamen tesirleri altındaydım ve sonra da tabii olağanüstü bir şey oldu, o vahşice bekle-yişleri haklı çıkaracak gibi görünen bir şey. Bu aslında olağanüstü bir şey değildi, daha sonraları bunun gibi ve daha acayip şeyleri çok gördüm; ama o zaman beni o güçlü, ilk, silinmez, arkadan gelecek birçokları için yön gösterici bir izlenimle yakalamıştı. Küçük bir köpek topluluğuyla karşılaşmıştım, daha doğrusu, ben onlarla karşılaşmamıştım da onlar benim üzerime gelmişti. O sıra uzun zaman zifiri ka-

ranlığın içinde koşup durmuştum, büyük şeyleri sezinleyerek –gerçi hafiften yanılta bir sezişti bu, çünkü içimde hep vardı– uzun uzun karanlığın içinde koştum, bir o tarafa bir bu tarafa, her şeye karşı kör ve sağır, belirsiz bir istekten başka hiçbir yol göstericim olmadan; burada doğru yeri bulduğum hissiyle birdenbire durdum, yukarı baktım, fazlasıyla aydınlık bir gündü, sadece biraz puslu, her taraf karma-karışık dalgalanan, sarhoş eden kokularla dolu, sabahı karmakarışık seslerle selamladım, derken –sanki ben çağırımıyım gibi– karanlığın bir yerlerinden, dehşet verici, daha hiç duymadığım cinsten bir gürültü çıkararak yedi köpek çıktı gün ışığına. Açık seçik görmüş olmasaydım köpek olduklarını ve bu gürültüyü, nasıl çıkardıklarını anlayamıyordusam da, onların getirdiğini – hemen kaçıp giderdim ama böyle olunca kaldım. O zamanlar daha hiç haberim yoktu sadece köpek soyuna verilmiş olan o yaratıcı müzikallikten, henüz yavaş yavaş gelişmekte olan gözlem gücüm o zamana kadar bunu elbet yakalayamamıştı, nasıl ki müzik daha bebeklik çağımdan beri bütünüyle tabii biçimde etrafımı saran, beni onun dışındaki hayatımdan ayırmaya zorlayan hiçbir şeyin olmadığı, sorgulanmaz, vazgeçilmez bir hayat unsuru idiye ve buna sadece çocuk aklıma uygun seviyede imalarla dikkatim çekilmeye çalışılmış idiye, şimdi karşımdaki o yedi büyük müzik sanatçısı benim için bir o kadar şaşırtıcı oluyor, beni neredeyse yere seriyordu. Konuşmuyorlar, şarkı söylemiyorlardı, bütün olarak neredeyse büyük bir inatla susuyorlardı; ama büyüleriyle boş mekândan müziği çekip çıkarıyorlardı. Her şey müzikti, ayaklarını kaldırıp yere basışları, başlarının belli dönüşleri,

Bir köpek filozofun bilebildiğimiz ve bilemediğimiz şeylere dair düşünceleri, bize hayatı ve varoluşumuzu sorgulatabilir mi? İnsan gibi davranmayı ve konuşmayı öğrenmiş bir maymun, insan olmuş sayılır mı? Franz Kafka, absürd fabllarında hayvanlara insan kostümü giydirmeden onların düşüncelerine ve dünyayı nasıl gördüklerine yer veriyor. *Bir Köpeğin Araştırmaları*, Kafka'nın tüm eserlerinde olduğu gibi insan merkezli dünyanın ve deneyim biçimlerinin ötesine göz kırptığı bir yapıt.

#çökmodernleri #hayvanhikayeleri #modernfabl
#köpek #maymun #ekomerkezcilik #varoluşçuluk #bilgi

can yayinlari.com | f | b | v canyayinlari

Öykü

ISBN 978-975-03-1311-6

9 789750 741616